

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»**

Кафедра суспільствознавчої освіти

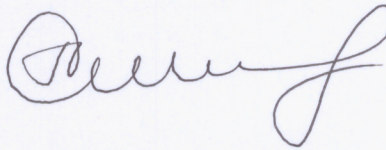
**Програма підвищення кваліфікації
учителів предмета «Захист України»**

«ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри суспільствознавчої освіти

(Протокол №8 від 28.08.2026 р.)

Завідувач кафедри

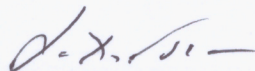

Галина СОХАНЬ

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(Протокол №5-1 від 03 вересня 2026 року)

Голова науково-методичної ради

Павло ХОБЗЕЙ

Розробник:

Лисяк Віра Ярославівна, методист кабінету організації навчальної діяльності Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»

Напрямок підвищення кваліфікації: формування теоретичних знань і практичних компетентностей у сфері домедичної допомоги в умовах бойових дій, зокрема:

- розвиток загальних і професійних компетентностей вчителів/викладачів навчального предмета «Захист України»;
- поглиблення теоретичних знань щодо тактичної медицини, алгоритмів дій на полі бою та особливостей надання домедичної допомоги в різних зонах;
- удосконалення практичних умінь із надання домедичної допомоги пораненим, зупинки масивної кровотечі, переміщення та евакуації постраждалих;
- формування вмінь щодо використання засобів польової аптечки IFAK та дотримання правил безпеки під час надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.

Розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти, які забезпечують викладання предмета «Захист України». Наказ Міністерства освіти та науки України 16.08.2024 №1151 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 13.07.2026 №1128).

Термін дії програми: з 01.09.2026 до 01.07.2031 року.

Рецензенти:

Поліщук Олег Анатолійович, заступник директора середньої загальноосвітньої школи №13 м. Львова з методичної роботи, керівник центру національно-патріотичного виховання.

Мотичак Микола Іванович, викладач предмета «Захист України» Львівського фахового коледжу будівництва, архітектури та дизайну.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України», зумовлена необхідністю формування в педагогів теоретичних знань і практичних умінь з домедичної допомоги в умовах бойових дій, тактичної медицини, зупинки масивної кровотечі, переміщення поранених та використання засобів польової аптечки ІФАК.

Цільова група: вчителі/викладачі навчального предмета «Захист України».

Обсяг: 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми

Реалізація програми передбачає поєднання очного, дистанційного та очно-дистанційного навчання, а також лекційної, практичної і самостійної роботи слухачів.

Теоретична складова спрямована на ознайомлення слухачів із основами тактичної медицини, принципами надання домедичної допомоги в умовах бойових дій, зонами допомоги та складом польової аптечки ІФАК.

Практична складова орієнтована на формування навичок надання домедичної допомоги, переміщення поранених, виконання реанімаційних заходів, застосування джгутів та інших засобів зупинки кровотечі.

Контрольні заходи передбачають поточний контроль під час практичних занять, індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи й тестів, а на лекціях – експрес-контроль.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: очна, дистанційна, очно-дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників закладів освіти, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України», шляхом поглиблення вже наявних та опанування нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань відповідно до сучасних вимог, державної політики в галузі освіти та стратегій підвищення її якості.

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей вчителів/викладачів навчального предмета «Захист України»;
- поглибити теоретичні знання щодо тактичної медицини, алгоритмів дій на полі бою та особливостей надання домедичної допомоги в різних зонах;
- удосконалити практичні вміння із надання домедичної допомоги пораненим, зупинки масивної кровотечі, переміщення та евакуації постраждалих;

- сформувати вміння щодо використання засобів польової аптечки ІФАК та дотримання правил безпеки під час надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.

Перелік компетентностей, що удосконалюватимуться:

Удосконалення професійних компетентностей слухачів здійснюється відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН України від 29.08.2024 року № 1225.

А2. Предметно-методична компетентність — здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання; добирати й використовувати сучасні та ефективні методики й технології навчання, виховання та розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання в учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.

А3. Інформаційно-цифрова компетентність — здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі (відповідно до рівня освіти, який надається).

Б1. Психологічна компетентність — здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан; формувати мотивацію здобувачів освіти й організовувати їхню пізнавальну діяльність; формувати спільноту здобувачів освіти, у якій поважають і враховують права кожного.

Б2. Емоційно-етична компетентність — здатність усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами; конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

В2. Здоров'язбережувальна компетентність — здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте, фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

Г2. Організаційна компетентність — здатність організовувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти; організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Г3. Оцінювально-аналітична компетентність — здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти; аналізувати результати навчання здобувачів освіти; формувати спроможність у здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання;

Д1. Інноваційна компетентність — здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в професійній

діяльності; застосовувати інноваційні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Д2. Компетентності навчання впродовж життя — здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег; надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- володіє поняттями тактичної медицини, її цілями, різницею між тактичною та цивільною домедичною допомогою;
- ознайомлений з правилами та алгоритмами надання домедичної та медичної допомоги в зонах бойових дій;
- знає правила накладання джгутів, зупинки масивної кровотечі та використання гемостопів;
- вміє застосовувати техніку непрямого масажу серця, штучного дихання.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи, тестів; на лекціях — експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми.

Оцінювання розглядається як засіб одержання зворотної інформації про результативність підвищення кваліфікації та внесення коректив у методику роботи зі слухачами курсів. Оцінювання вербальне.

Критерії оцінювання згідно шкали «зараховано»/«не зараховано», проведення підсумкового контролю, тестування, презентація досвіду, виконання рефлексії, розробка власного методичного матеріалу, сценарію певної частини уроку, проведення під час практичних занять майстер-класу.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат, за умови відвідування не менше 50% аудиторних занять та успішне виконання практичних завдань і підсумкового тесту.

Вартість: безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми підвищення кваліфікації має модульну структуру й складається з 4 взаємопов'язаних тематичних модулів. Навчальний процес інтегрує теоретичну підготовку та практичну діяльність слухачів.

Теоретична складова (лекційні заняття) спрямована на ознайомлення слухачів із основами тактичної медицини, способами надання домедичної допомоги в умовах бойових дій, зонами допомоги та принципами використання засобів польової аптечки IFAK.

Практична робота орієнтована на набуття прикладних умінь, пов'язаних із наданням домедичної допомоги пораненим, їх переміщенням, виконанням реанімаційних заходів та застосуванням засобів зупинки кровотечі.

Оцінювання розглядається як засіб одержання зворотної інформації про результативність підвищення кваліфікації. Передбачено поточний контроль, самостійну роботу, тестування та рефлексію.

16 тестових завдань охоплює матеріал усіх модулів програми. Максимальна кількість балів за підсумковий тест становить 32 бали, прохідний мінімум — 24 бали.

Назви тем	Кількість годин				
	Лекції	Прак-тичні заняття	Само-стійна робота	Контроль ні заходи	Усього
Інтеграційно-мотиваційне заняття.		2			2
Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля.		1			
Формування очікувань учасників.		1			
Модуль 1 . Тактична медицина. Загальні поняття. Цілі та завдання тактичної медицини.	2	4			6
Тема 1.1 Основні причини створення тактичної медицини.	2				
Тема 1.2 Загальні поняття тактичної медицини. Алгоритми дій на полі бою.		2			
Тема 1.3. Цілі та завдання тактичної медицини		2			
Модуль 2. Домедична допомога в зоні обстрілу «червона зона».	2	4			6
Тема 2.1. Способи наближення до пораненого.	2	2			
Тема 2.2. Важливість домедичної допомоги на полі бою, фактори, що впливають на якість допомоги		2			
Модуль 3. Зони допомоги: «червона», «жовта», «зелена». .	2	4			6

Тема 3.1. «Червона», «жовта», «зелена» зона». Об'єм та етапи надання домедичної допомоги .	2				
Тема 3.2. Зони надання допомоги пораненим у військово - польових умовах.		4			
Модуль 4. . Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.	2	6			8
Тема 4.1. Вміст польової аптечки ІФАК.	2				
Тема 4.2. Правила накладання джгута в секторі обстрілу .		6			
Вихідне діагностування, рефлексія, тести		2			2
Всього годин:	8	22			30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Інтеграційно-мотиваційне заняття.

Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля

Формування очікувань учасників

Модуль 1. Тактична медицина. Загальні поняття. Цілі та завдання тактичної медицини.

Тема 1.1 Основні причини створення тактичної медицини.

Причини смерті на полі бою.

Статистика причин смерті на полі бою.

Шанси в медика.

Історія створення тактичної медицини.

Тема 1.2 Загальні поняття тактичної медицини. Алгоритми дій на полі бою.

«Золота година» - перша година після поранення.

«Платинові 10 хвилин» - перші хвилини після поранення, які є найкритичнішими.

Готовність та вміння надати першу долікарську самодопомогу та товаришами пораненого.

Наслідки не володіння знаннями з тактичної медицини.

Алгоритм дій на полі бою.

Тема 1.3. Цілі та завдання тактичної медицини

Аналіз причин загибелі військовослужбовців під час ведення бойових дій.

Основні причини смерті поранених.

Види поранень, що виникають у сучасних бойових конфліктах.

Причини успіхів британських медиків.

Модуль 2. Домедична допомога в зоні обстрілу «червона зона».

Тема 2.1. Способи наближення до пораненого.

Види переміщуваль до пораненого.

Правила надання першої медичної допомоги в зоні вогневого контакту.

Правила повороту пораненого на живіт, транспортування його в укриття.

Надання першої допомоги (правила нанесення прекардіального удару, непрямий масаж серця, штучне дихання, реанімація більше 10 хвилин).

Тема 2.2. Важливість домедичної допомоги на полі бою, фактори, що впливають на якість допомоги

Правила виконання непрямого масажу серця.

Правила повороту пораненого на живіт.

Правила нанесення прекардіального удару

Правила виконання штучного дихання, реанімація більше 10 хвилин..

Модуль 3. Зони допомоги: «червона», «жовта», «зелена».

Тема 3.1. «Червона», «жовта», «зелена» зона». Об'єм та етапи надання домедичної допомоги

Особливості надання домедичної допомоги у «червоній зоні».
Особливості надання домедичної допомоги у «жовтій зоні».
Особливості надання домедичної допомоги у «зеленій зоні».

Тема 3.2. Зони надання допомоги пораненим у військово - польових умовах

Відтягування пораненого на спині.
Відтягування пораненого в положенні стоячи.
Перенесення пораненого за допомогою лямки санітарної.

Модуль 4. Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.

Тема 4.1. Вміст польової аптечки ІФАК.

Джгути для зупинки артеріальних кровотеч.
Бандаж для першої медичної допомоги з аплікатором для тиску на рану..
Ізраїльський бандаж.
Гемостатичні засоби для зупинки кровотечі.
Назофарингальний повітропровід. Набір для декомпресії. Оклюзійний грудний пластир Ашермана.

Тема 4.2. Правила накладання джгута в секторі обстрілу .

Поранення в шию.
Накладання джгута на шию за допомогою підручних засобів.
Ситуації , при яких не слід надавати допомогу пораненому, перебуваючи в зоні вогневого впливу противника.
Вихідне діагностування, рефлексія, тести

Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Відпрацювання алгоритму дій під час надання домедичної допомоги в умовах бойових дій з урахуванням зон небезпеки.
2. Відпрацювання способів наближення до пораненого, його повороту, відтягування та переміщення в укриття.
3. Відпрацювання техніки непрямого масажу серця та штучного дихання.
4. Практичне застосування джгутів і гемостатичних засобів для зупинки масивної кровотечі.
5. Ознайомлення зі складом польової аптечки IFAK та призначенням її основних компонентів.
6. Моделювання дій під час надання домедичної допомоги у «червоній», «жовтій» та «зеленій» зонах.
7. Аналіз ситуацій, у яких не слід надавати допомогу пораненому, перебуваючи в зоні вогневого впливу противника.

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Модуль 1. Тактична медицина. Загальні поняття. Цілі та завдання тактичної медицини.

1. Спільне й відмінне в цивільній домедичній допомозі та допомозі в умовах бойових дій.
2. Чинники пріоритетності дій під час надання допомоги в бойових умовах.
3. Причини смерті на полі бою, яким можна запобігти своєчасною домедичною допомогою.
4. Психологічна готовність до дій у ситуації поранення.
5. Ситуаційні завдання й симуляції у навчанні основ тактичної медицини.

Модуль 2. Домедична допомога в зоні обстрілу «червона зона».

1. Оцінювання ризиків перед наближенням до пораненого.
2. Вибір способу переміщення пораненого залежно від обстановки та його стану.
3. Типові помилки під час відпрацювання базових реанімаційних заходів.
4. Організація безпечного тренування дій у зоні обстрілу.
5. Критерії оцінювання практичних навичок під час симуляційного навчання.

Модуль 3. Зони допомоги: «червона», «жовта», «зелена».

1. Зміна пріоритетів допомоги залежно від зони тактичної обстановки.
2. Взаємодія під час переміщення та евакуації пораненого.
3. Вибір способу відтягування і перенесення пораненого залежно від умов і наявних засобів.
4. Навчальний сценарій з переходом між «червоною», «жовтою» та «зеленою» зонами.

Модуль 4. Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.

1. Принципи комплектування ІФАК відповідно до призначення та умов застосування.
2. Критерії вибору засобів для тимчасової зупинки масивної кровотечі.
3. Типові помилки під час навчального застосування джгутів і гемостатичних засобів.
4. Призначення та межі застосування основних компонентів ІФАК.
5. Безпека практичного навчання домедичної допомоги в закладі освіти.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України»: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2024 № 1151 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 13.07.2026 № 1128).
2. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 05.07.2012 № 5081-VI.
3. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 № 441.

Основна література

1. Крилюк В. О., Сурков Д. М., Гур'єв С. О. та ін. Домедична допомога в умовах бойових дій: методичний посібник. Київ: ТОВ «Ожива», 2022. 76 с.
2. Карамішев Д. В., Гордієнко Л. П. Тактична медицина та безпека в умовах бойових дій: навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2023. 318 с.
3. Шищук В. Д., Редько С. І., Ляпа М. М. Тактична медицина: навчальний посібник. Київ: СКІФ, 2022. 176 с.
4. Кіт Л. Я., Наливайко Н. В. Основи рятування і збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 132 с.

Додаткова література

1. Крилюк В. О., Кузьмін В. Ю., Кузьмінський І. В. та ін. Домедична допомога при мінно-вибуховій травмі: методичний посібник. Київ: Бі Ту Бі Груп, 2016. 75 с.
2. Гур'єв С. О., Крилюк В. О., Загорій Г. В. Екстрена та невідкладна медична допомога. Том І: допомога травмованим на догоспітальному етапі: посібник. Київ: Всеукраїнська рада реанімації (ресусцитації) та екстреної медичної допомоги, 2017. 504 с.
3. Бадюк М. І., Ковида Д. В., Микита О. О., Козачок В. Ю., Серeda І. К., Швець А. В. Екстрена медична допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі в умовах збройних конфліктів: навчальний посібник / за ред. М. І. Бадюка. Київ: СПД Чалчинська Н. В., 2018. 204 с.